

Zelf je flexuren invullen leert je keuzes maken en verantwoordelijkheid nemen

Lyceum Elst biedt leerlingen de unieke kans om hun leerproces zelf te sturen via een systeem van fLEEx-uren. Leerlingen zijn vrij om te bepalen hoe ze deze uren, bedoeld voor extra uitleg en begeleiding, inzetten.

Lees hoe de collega's van Lyceum Elst de fLEEx-uren aanpakken. We interviewden Wout Claessens (conrector) en Mandy van Gelder (docent economie en projectleider NPO*).

Dit is wat we willen

Het Lyceum Elst is een school voor mavo+, havo en vwo. Naast het reguliere onderwijs bieden we sinds een jaar of acht wekelijks twee fLEEx-uren aan, voor extra uitleg en begeleiding. De fLEEx-uren zijn op een vast moment in de week, elke dinsdagochtend het eerste en tweede uur, en bedoeld voor alle leerlingen, in alle leerjaren en op elk niveau.

Deze extra uren zijn niet verplicht, dus leerlingen zijn vrij om te bepalen of en hoe ze de uren invullen. De keuze is aan hen; het is hun leerproces en met de fLEEx-uren kiezen ze in de basis zelf wat ze nodig hebben. Het is een vorm van zelfregie.

Met onze aanpak bieden we de leerlingen persoonlijke aandacht en ondersteuning bij vragen of problemen waar ze tegen aanlopen. Door onze aanpak leren we de leerlingen eigen keuzes te maken en verantwoordelijkheid te nemen en -daardoor- zekerder te worden van zichzelf.

Zo doen we dat

Veel leerlingen hebben al een intrinsieke motivatie om te bepalen of ze gebruik maken van de fLEEx-uren en hoe ze die uren het beste kunnen invullen. Een deel vindt dat lastig en is minder gemotiveerd. Daar springen onze docenten bij; zij kennen hun leerlingen en weten als geen ander wat voor hen nodig is. Vrij betekent dus niet dat de fLEEx-uren vrijblijvend zijn, want uiteindelijk gaat het erom dat onze leerlingen hun diploma halen.

Onze aanpak betekent dat alle docenten de eerste twee lesuren op de dinsdag twee fLEEx-uren in hun rooster hebben staan. In principe kan elke leerling dan aan iedere docent op onze school vragen om extra ondersteuning. Dit vraagt van docenten een andere aanpak waarbij ze meer boven de stof staan, flexibel zijn in het delen van informatie en ermee kunnen omgaan dat je misschien niet op alle vragen een antwoord hebt. Naast iemands expertise als vakdeskundige, doet het daarmee ook sterk een beroep op de vaardigheden en expertise als pedagoog en didacticus. Over thema's waarvan bekend is dat er veel vragen over zijn, kunnen de secties ook onderling afstemmen om ze te verdelen over de docenten.

In onze aanpak van de fLEEx-uren werken we met maatwerk en altijd in kleine groepen, ondanks dat we een school zijn met circa 1050 leerlingen en zo'n 100 docenten. We vinden het belangrijk dat we kunnen bieden wat nodig is en waar onze leerlingen behoefte aan hebben. Daarvoor nemen we soms ook voor lief dat voor bepaalde vakken (of docenten) de vraag groter is dan voor andere. Al roept het wel eens de vraag op of we de last wat gelijkmatiger kunnen verdelen over alle docenten.

Oorspronkelijk was de invulling van de fLEEx-uren gebaseerd op vragen van de leerlingen. Sinds Corona werken we daarnaast ook met een fLEEx-aanbod; zogenaamde 'versterkingsmodules' die vooraf door docenten zijn georganiseerd, omdat we weten dat er vragen over komen, zoals over reken- en leesvaardigheid of radioactiviteit bij natuurkunde. Op dit moment is zo'n 80% van de fLEEx-

uren vraaggericht ingericht en zo'n 20% aanbodgericht. Onze ambitie is dat we het aandeel aanbodgericht vergroten naar zo'n 40%, want dat betekent dat we (nog) beter anticiperen op de vragen waar leerlingen sowieso mee komen en de verschillende secties kunnen hun lesmateriaal voor de fLEEx-uren daarop voorbereiden. Tegelijk willen we dat de hoofdmoot vraaggericht blijft, omdat het zo belangrijk is dat leerlingen zelf hun hulpvraag leren formuleren.

Dit zijn onze ervaringen

Juist leerlingen die het lastig of eng vinden om in een grotere groep vragen te stellen of die net wat meer tijd nodig hebben om de lesstof te bevatten, hebben veel baat bij onze aanpak. We merken ook dat het soms helpt als een andere docent de lesstof net anders uitlegt. Al met al laat het zien dat er heel verschillende manieren van leren zijn en dat de verschillen tussen leerlingen groot kunnen zijn.

We horen regelmatig van onze leerlingen dat de fLEEx-uren voor hen het verschil hebben gemaakt. Door deze aanpak voelen ze zich gezien en gehoord, omdat er echte aandacht en ondersteuning is voor hun vraag of probleem. De andere, kleinere setting, eventueel met een andere docent die op een andere manier de lesstof uitlegt, maakt het verschil. Daarnaast merken we dat de formule van het niet verplicht zijn en je eigen verantwoordelijkheid moeten nemen, goed aanslaat. Die positieve reacties van de leerlingen zelf zijn voor ons het beste bewijs dat we iets goed doen en onze persoonlijke aanpak waardevol is. Ook onze docenten waarderen de mogelijkheid om extra aandacht te kunnen geven aan leerlingen die ondersteuning nodig hebben.

We merken die waardering ook terug in onze aanmeldingen, want onze fLEEx-uren aanpak blijkt een belangrijke motivatie om te kiezen voor onze school.

(Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) is een investeringsprogramma van het kabinet om de gevolgen van de coronacrisis voor leerlingen op te vangen)*

Dit verhaal is onderdeel van de 'best practices' van de Quadraam-scholen. Deze zijn ook te vinden in het bestuursverslag 2023.